

Uzaktan Eğitim

Uzaktan Eđitim Nedir? Bilgi, g¼n¼m¼ ekonomisinde toplumlaryn rekabet g¼Ålerini ve geliþmiþlik d¼zeylerini belirleyen en Ånemli unsur haline gelmiþtir. Bilgi ekonomisine geÅiþte eđitimden sađlýða kadar her alanda biliþim teknolojileri kullanýlarak insan kaynaklaryn geliþtirilmesi ve yaþam boyu eđitim Åncelikli Ånem taþymaktadýr (2. Biliþim Bursu, 2004). C deđiben teknolojik yapýlanmalar k¼resel eđitimde yaygýn ve ortak ÅÅz¼m¼lerin geliþtirilmesine olanak verirken, ayný zamanda bireylerden beklentilerin hýzla artmasýna, eđitim kalitesinin uluslararası standartlar iÅsinde deđerlendirilmesine yol aÅsmaktadýr (Erbarut, 2003). Y¼z y¼ze eđitimin (Årg¼n eđitim) temel Åđesi olan Åđrenci-eđitimci iletiþiminin, uzaktan eđitimde kýsmen yerini alabilmesi iÅsin, yeni yaklaþýmlardan yararlanýlmalydýr. Uzaktan eđitim teknolojisi, uzaktan eđitimi, y¼z y¼ze eđitime bir alternatif olarak sunmak iÅsin, b¼y¼k bir hýzla geliþmektedir. Eđitim programý sayesinde Åđrenciler eđitim programýnýn tamamýný veya bir kýmýný eđitim veren kurum merkezinden uzaktaki bir cođrafi konumda tamamlayabilmektedir (Volery ve Lord, 2000; USDLA, 2006). Uzaktan eđitim, gerek geleneksel y¼ntemlerle ÅÅz¼lemeyen eđitim sorunlaryn ÅÅz¼m¼ arayýplarýndan biri olarak kabul edilmesi, gerekse sađladýđ olanak ve esneklikler nedeniyle yaygýnlaþmaya devam ederken ortaya Åýkacak problemlerin ÅÅz¼m¼n¼ de beraberinde getirecek biÅimde geliþmektedir (2. Biliþim Bursu, 2004). Uzaktan eđitim, uzaktan Åđrenme ve uzaktan Åđretim terimleri sýk sýk birbirleri yerine kullanýlmaktadýr. Bu terimlerin aÅýklamalary birbirine benzer yapýlmaktadýr. Kazmer ve Caroline (2004) Åre uzaktan eđitim; kipilere Åsalýþmak iÅsin rastlanýr fýrsatlar verir fakat uzaktan eđitim kipilerin kopullary ya da mesleki zorunluluklar ile ilgilenmez. Bu y¼zden uzaktan eđitim Ånceleri Åœemektupla Åđretim Å kelimesi ile eþ anlamlý olarak kullanýlýrken daha sonralary eđitim televizyon ile birlik kullanýlmýþtir. Ama esas b¼y¼mesi videoyu, telekonferans sistemini, e-mail ve interneti de iÅþeren iletiþim teknolojileri aracylýđy ile olmuþtur. Uzaktan eđitim, yetipkinler ve Å¼niversitelere uzak mesafelerde yerleþik Åđrenciler iÅsin uygun bir eđitim sistemidir. Bununla birlikte, Å uzaktan eđitim, T¼rkiye gibi geliþmekte olan ve Å¼niversite sayýsý yeterli olmayan Å¼kelerde, daha Åþok Åđrenciye Å¼niversite eđitimi sađlamada etkin olarak kullanýlabilir (Yazýcý ve Altap, 1999). Arapýrmacylaryn yaptý tanýmlardan yola Åýkýlýđýmýzda uzaktan eđitimi; Åđretici ve Åđrenenin fiziksel olarak farklý mekanlarda olduđu, Åđrenimlerin hýz ve kapasitelerine g¼re ayarlayarak, eđitim teknolojilerinden yararlanarak, verimli ve kaliteli bir þekilde Åđrenme - Åđretme etkinliklerini s¼rd¼rebilecekleri bir eđitim sistemi olarak tanýmlayabiliriz (Keegan, 1996; Apkar, 1996; Volery ve Lord, 2000; Alkan, 1996). Baplyca uzaktan eđitim teknolojileri olarak mektup yoluyla Åđretimden, basýlý materyal, radyo, televizyon, audio ve video kasetler, Åþokluortam, bilgisayar destekli eđitim, elektronik posta, internet, veritabanlary, uydu teknolojileri ve videokonferanstan sanal gerÅþeklik olarak geniþ bir yelpazede karþýmýza Åýkmaktadýr. Å Sýnyflandyracak olursak Etkileþimli Etkileþimsiz olarak ikiye Å ayýrabiliriz. Å Å Internet ve iletiþim teknolojilerindeki geliþmeler uzaktan eđitimde maliyetin d¼p¼r¼mesinin yaný syra, etkileþim, zengin g¼rsel materyal kullanýmý ve eþzamanly-farkly zamanly uygulama olanaklar sađlamýþtir. Eđitimde etkileþim ve iletiþim Åþok Ånemlidir. Uzaktan eđitim teknolojileri ilk kullanýlmaya baþlandýđynda genellikle etkileþimli deđilken geliþen teknoloji ile Åđrenen-Åđretici, Åđrenen-Åđrenen ve Åđrenen-Åđretici materyal etkileþimini artýr. Å Etkileþimli uzaktan Åđrenme sistemleri etkileþimin Senkron (Eþ zamanly) Å Å ve Asenkron (Eþ Zamansýz) biÅimde olmasýn iki kategoride ele alýnabilir. Uzaktan eđitimde Canly yayýn (Multi cast / Unicast-Broadcasting), ve Talep Å¼zerine yayýn (on Demand) t¼rlerine g¼re etkileþim birebir-Åþift y¼nli¼, birden-Åþoða tek y¼nli¼ olabildiði gibi g¼n¼m¼ teknolojileri ile birden-Åþoða Åþift y¼nli¼ etkileþim ve iletiþim m¼mk¼n olmaktadır. Her Åýkan yeni teknoloji ile yeni bir uzaktan eđitim modeli ortaya Åýkmýþtir Kullanýlacak teknolojiler metin, ses, g¼r¼nt¼ ve elektronik ortam gibi deđipik ortamlarda farkly uzaktan eđitim amaÅlý kullaným potansiyeline sahiptir. Tablo 1 Åre Uzaktan Eđitim Uygulamalary Teknolojilere sýnyflandyrlmýþtir. Å Tablo1 : Å Farkly ortam ve eđitim potansiyeli arasýndaki karþýlýkly ilipki[1] Å Sýnyflar Teknolojiler Uzaktan Uygulamalary Metin (Text) Å Basýlý material (print) Å Bilgisayarlar Åœ Ders Å¼niteleri Åœ Destekleyici material Åœ corresponde tutoring Åœ Databases Åœ elektronik yayýncýlyk (electronic publishing) Ses (Audio) Å Kasetler, Å Radyo Telefon Programlar Telephone tutoring, Audioconferencing G¼r¼nt¼ (Video) Yayýmlama (Broadcasting) Video kasetleri / diskleri Kablo / fiber optik uydumikrodalga videokonferencing Programlarslervideokonferencing Elektronik ortam (Computing) Bilgisayarlar telefon fiber optic / uydu ISDN CD-ROM, CD-I (Interactive CD), CD-V (video CD) Å Bilgisayar Destekli Å-đretim Åœ elektronik posta Åœ computer conferences, Åœ audio-graphics, Åœ databases Åœ multimedia Genel ola zaman basýlý materyaller, ipitsel araÅlar, televizyon ve teknolojileri ve biliþim teknolojileri, uzaktan eđitimde iletiþim ortamlary olarak karþýmýza Åýkmaktadýr. Å Uzaktan eđitim programýný tasarlarlarken hangi teknolojiyi kullanacađýmýza karar vermeliyiz. Teknolojilerin programa uymu ve Å birbirleri ile arasýndaki fark iyi deđerlendirilmelidir. Teknolojinin avantaj ve sakýncalaryna Tablo 2 Åre deđinilmþtir. Å Å Å Tablo 2 : Uzaktan Eđitim Teknolojilerinin Karþýlaþýmlary [2] Teknoloji Avantajlar Sakýncalar Materyal Taþýnabilir, ucuz, eriþimi kolay, iyi organize edilmþ. Materyalin g¼nderimi ve tesliminde gecikmeler olabilir. Derslere ilgi d¼p¼r¼kt¼r. Video kaset (CD-ROM ve DVD ortamýna da aktarýlabilir) Taþýnabilir, hareketli g¼r¼nt¼ ve ses iÅþerir. Å-đrenenlerin iÅþeriði VCR cihazlary yoluyla kolayca g¼zden geÅirmeleri olanaklydýr. Tek d¼ze ders anlatýmý t¼r¼nde s eđilimi vardýr. Y¼þerik ilgin Å olmadýđy ya da video ile desteklenmediði takdirde sýkýcý olabilir. Videokonferans Å Å Å G¼r¼nt¼ aktarýmý yoluyla Åđretim elemaný ve Åđrenenler arasýnda eþzamanly ve iki y¼nli¼ bađlantý kurulur. Geliþmiþ teknolojiye s sistemlerle yeterli ses ve g¼r¼nt¼ kalitesi sađlanýr. Pahalýdýr. Å-zel ortam hazýrlanmasýn gerektirir. Etkileþim sađlanýr an desteklenmelidir. D¼p¼k teknolojili sistemlerde g¼r¼nt¼ kalitesi zayýf olabilir. Akýþkan Video (Streaming Video) veya Sunumlar G¼r¼nt¼ veya grafik ve ses aktarýmý sađlar. Ylgiyle izlenebilir. Materyalin tekrar izlenmesi olanaklidir. Bant Åþođaltma gerektirmeksizin g¼ncelleþtirilebilir. Åœetimi video kadar zaman almaz. Tek d¼ze ders anlatýmý t¼r¼nde sunu eđilimi vardýr, iÅþerik ilgin Å olmadýđy ya da video ile desteklenmediði takdirde sýkýcý olabilir. Å-đretim elemanýn sunum pla gerektirir. Å-đrencilerin yeterli kapasitede bilgisayar ve internet bađlantýsý olmalýdýr. Web Bilgisayara Åþevrimi Åþi olarak her an her yerden eriþilebilir. Åþeþitli ders y¼netim yazýlymlary ile (sohbet, ilan panosu vb.) iletiþime tepvik eder. Bilgisayara eriþim ve temel bazý teknik bilgiler gerektirir. Åþevrimi Åþi tartýþma araÅlarý, Ylan Panolarý, Sohbet oturumlary Å-đretim elemaný ve deđer Åđrencilerle Åþevrimi Åþi bađlantý sađlanýr. Senkron (sohbet) ya da asenkron (duyuru panosu) olabilir. Tartýþmalar dahil edileb G¼r¼nt¼meler sýnyrlýdýr. Hýzly ve dođru klavye kullanýmý gerektirir. Elektronik Posta Å Kullanýmý kolay ve ucuzdur. Bilgisayar ve temel bilgisayar teknolojisi bilgisi gerektirir. Å Å Å

Uzaktan eğitim, uzaktan Öğretim, e-Öğrenme, uzaktan Öğrenme, aŞşık Öğrenme, dađýtık Öğrenme, eþzamanlı Öğrenme, uzaktan Öğrenme, esnek Öğrenme gibi kavramlar Öğrenci ve Öğretmenin fiziksel olarak ayrı yerlerde oldukları bir eğitim sA¼recini tanımlamak iŞşin kullanılan kavramlardan bir kaŞşıdır. Uzaktan eğitim kavramı, bu kavramlar arasında yİllardır en yaygın kullanılanıdır. Uzaktan eğitim, fiziksel olarak ayrı ortamlarda yer alan Öğretme ve Öğrenme sA¼reAŞlerini AŞok gA¼zel bir þ tanımlamaktadır. Ancak son yıllarda âœuzaktan Öğrenmeâœ kavramı AŞzellikle Amerika Birleþik Devletlerinde yaygın bir þ kullanılmaya baþlandı (Picciano, 2001). Her ne kadar uzaktan Öğrenme ve uzaktan eğitim kavramları birbirlerinin yerine kullanılıyorsa da, uzaktan Öğrenme kavramı Öğreneni daha AŞok vurgulamaktadır. GerAŞekten de son yıllarda Öğrenci-merkezli Öğrenme kavramı, Öğrenme etkinliði uzaktan olsun olmasın, her tA¼rA¼ eğitim ortamı iŞşin yaygın olarak kullanılmaya baþlandı. A-öğrenci merkezli Öğrenme kavramı Öğrencinin kendi Öğrenme etkinliði ile ilgili olarak sorumluluk aldığı ortamlar kullanılmaktadır. Uzaktan gerAŞekleştirilen Öğrenmelerde Öğrenciye bA¼yA¼k sorumluluklar dA¼þmektedir. Bu yA¼zden de uzaktan Öğrenme kavramı bu tA¼r ortamlar iŞşin daha uygun bir terim gibi gA¼rA¼nmektedir. Uzaktan Eğitim Kavramları: Uzaktan eğitim: Farklı mekanlardaki Öğrenci, Öğretmen ve eğitim materyallerinin iletişim teknolojileri aracılığıyla bir araya getirildiði resmi veya kurumsal bir eğitim faaliyetidir. Uzaktan Öğrenme: A-öğretici ve Öğrenenin fiziksel olarak ayrı ortamlarda bulunduğu durumlarda gerAŞekleştirilen Öğrenme etkinlikleridir. Sanal sınıf: Belli bir AŞeride bir A¼zerinden Öğrenmek amacıyla oluşan grup. e-A-öğrenme (e-Learning): İnternet, bir ađ veya sadece bilgisayar yolu ile gerAŞekleþen Öğrenmelerdir. m-A-öğrenme (m-Learning): Mobil iletişim araçları yolu ile gerAŞekleþen Öğrenmelerdir. Web tabanlı uzaktan eğitim: Web teknolojileri kullanılarak gerAŞekleştirilen uzaktan eğitim etkinlikleridir. Yaþam boyu Öğrenme: Bireyin, yaþamı boyunca sA¼rekli bir Öğrenme etkinliði iŞşerisinde olması durumudur. Eþ zamanlı (senkron) Öğrenme: Farklı mekanlardaki bireylerin, aynı anda AŞift yA¼nlA¼ iletişim teknolojileri yardımıyla sanal ortamda bir araya gelip gerAŞekleþtirdikleri Öğrenme. A¼evrimiAŞi Öğrenme: Bir ađ A¼zerinden sunulan iŞşerikle gerAŞekleştirilen Öğrenmelerdir. A¼ Eþ zamanlı (Senkron) uzaktan eğitim: A-öğrenme aynı anda ancak farklı ortamlarda sunulan eğitim Farklı zamanlı (asenkron) uzaktan eğitim: A-öğrenenlere hem farklı zamanlarda hem de farklı ortamlarda sunulan eğitimdir. Karma / Harmanlanmış (Blended) eğitim: Her tA¼rA¼ teknolojinin kullanılabildiði, geleneksel ve uzaktan eğitimin farklı modellerinin bir araya getirilerek dA¼zenlendiði eğitimdir. Geleneksel eğitim: Aynı mekan ve zamanda yapılan formal eğitimdir. Eğitim: En geniş anlamıyla eğitim, toplumdaki âœkA¼ltA¼rlenmeâœ sA¼recinin bir parçasıdır. Formal eğitim, amaAŞlıdır; A¼nceden hazırlanmış bir program AŞerAŞevesinde planlı olarak yapılır; Öğretim yoluyla gerAŞekleþtirilen Formal olmayan (informal) eğitim, yaþam iŞşinde kendiliğinden oluşan bir sA¼reAŞtir. Planlı ve amaAŞlı deðil, geliþigA¼zeldir. A-öğrenme YA¼netim Sistemi (LMS: Learning Management System): Farklı zamanlı veya harmanlanmış eğitimde Öğrencilerin ders seAŞimi ve derse katılmasına, iŞşeriklerin sunulmasına, A¼lAŞme ve deðerlendirme yapılmasına, kullanıcı bilgilerinin izlenip raporlanmasına olanak sağlayan bir YA¼netim yazılımıdır. YAŞerik: Uzaktan eğitimde belli standartlarda hazırlanarak Öğrenciye sunulan, belirlenmiş eğitim sA¼resi iŞşinde Öğrenilmesi hedeflenen edisel konu materyalidir. Eğitim: Geleneksel eğitimde eğitimi veren ve deðerlendiren kişidir. Uzaktan eğitimde ise eğitimin verilmesinden, Öğrencilerle iletişimin kurulmasından etkileşimli ortamlarda yA¼rA¼tA¼lecek etkinliklerden, sınıfların verilip deðerlendirilmesinden ve bunların YA¼ntemlerinin belirlenmesinden sorumlu olan kişidir. TÄ¼rkiyeâœde Uzaktan A-öğretim alanındaki uygulamaları A-öğretim Alanında 3 aþama sınıflandırayabiliriz: 1) Tartışma ve Alanda A-neriler Oluşturma (1927 -1961) 2) Orta Öğretim Alanındaki Uygulamalar (1961- 1974) 3) YA¼ksek A-öğretim Uygulamaları (1974 - ...) 1) Tartışma ve Alanda A-neriler Oluşturma (1924 -1961) 1924 âœ“ Yabancı uzman raporları AŞzellikle de J. Dewey'in Öğretmen yetiştirme konusunda uzaktan eğitimi teklif etmesi, uzaktan eğitim kavramıyla tartışmalarıyla sağlamıştır. 1927 âœ“ İkinci teklif ise, okuma-yazma Öğretimi iŞşin "Muhabere Yoluyla Tedrisat" uygulamasıdır. Yurdumuzda inceleme yapan komisyonun hazırladığı raporun, eğitimle ilgili bA¼lmA¼nde, okul aŞşılması ekonomik gA¼rA¼lmeyen yerlerde oturanların, teknik bilgi ve genel kA¼ltA¼rlerini geliþtirmek iŞşin mektupla Öğretim kurslarının aŞşılması önerilmiştir. 1950 âœ“ Ankara Üniversitesi Hukuk FakA¼ltesinde, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü'nde, Yabancı Bankasının desteği ile bir bankacılık kursu aŞşılması ve bu kursunda uzaktan eğitimle yapılması dA¼þA¼nA¼lmA¼þ ancak gerAŞirilememiştir. 1960 âœ“ 61 MÄ¼M (Mektupla A-öğretim Merkezi) kurularak, âœMesleki ve Teknikâœ alanlarla sınırlı olmak üzere bA¼nyesinde deneme faaliyetine baþlamış. 1962 yılında Merkez YA¼netmeliði oluşturularak, tanımı, A¼nemi, amacı ve ilerlemesi istenenler iŞşin tercih edilebilir bir yol olduðu ilk kez resmen belgelendirilmiştir. 2) Orta Öğretim Alanındaki Uygulamalar (1961- 1974) TÄ¼rkiyeâœde Uzaktan Eğitim Anlayışının Kavramsallık Boyutundan AŞşıkarak âœ“ Uygulama Boyutuna geAŞmesiyle uygulamaların baþlangıçlı oluşturan dA¼nem olması nedeniyle en A¼nemli gelişim sA¼reci olarak gA¼ze AŞarpmaktaysa da uygulamalar ilk ve orta Öğretim dA¼zeyinde sınırlı kalmıştır. 1961 yılında MEB tarafından Mektupla A-öğretim Merkezi kurulmuş, bu AŞalışmalar 1966 yılında Genel MÄ¼dA¼rA¼k dA¼zeyinde A¼rgA¼tlenerek sistem A¼rgA¼n eğitim alanında yaygınlaştırmıştır. 3) YA¼ksek A-öğretim Uygulamaları (1974 - ...) 1974 yılında Mektupla YA¼ksek A-öğretim kurulmuştur. Bu gelişim yerini daha sonra Yaygın YA¼ksek A-öğretim Kurumuâœna bırakmıştır. Ancak, bu gelişim de baþarıyla A¼ 1974 yılında Deneme YA¼ksek A-öğretim Okulu, 8 Mayıs 1974âœde TÄ¼rkiyeâœde kA¼klA¼ bir uzaktan eğitim kurumunun amacı ile kurulmuştur. 1975 âœ“ Mektupla YA¼ksek A-öğretim Merkezi ve Deneme YA¼ksek Öğretim Okulu projeleri yetersiz bütçe gerekAŞesiyle sona erdirilmiş, aynı yıl Yaygın YA¼ksek A-öğretim Kurumu kurulmuş, sona erdirilen Deneme YA¼ksek A-öğretim Okulu projesi Öğrencileri bu kuruma devredilmiştir. 1979 âœ“ YAYKUR âœun istenilen yaygınlık ve gelişmeyi sağlamadığı gerekAŞesiyle AŞalışmalarına son verilmiştir. 1981 yılında yA¼rA¼rlA¼de giren 2547 sayılı YA¼ksek A-öğretim Yasası ile Ankara Üniversitesi bA¼nyesinde bir AŞşık A-öğretim FakA¼ltesi aŞşılmıştır. Bu fakA¼lte, A¼ uzaktan eğitim konusunda A¼ğretimi yaygın hizmetleri vermektedir. 1980 ve 1990âœlı yıllarda Milli Eğitim Bakanlığıâœna bağlı olarak hizmet veren Okul Radyosu Okulu A¼rgA¼n eğitimi desteklerken, isteyen herkese yaygın eğitim olanağı sağlamıştır. MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nde bA¼nyesinde AŞağ nA¼fusu dıþında kalan bireylere uzaktan eğitim veren kurumlar ise; 1992 yılında kurulan orta Öğrenim diploması veren AŞşık Öğretim Lisesi, 1997 kuruluşu, 1998âœde Öğretime baþlayan ve 6., 7. ve 8. yıllarının A¼sunarak ilk Öğretim diploması veren AŞşık Yüksek Öğretim Okulu, Elektrik tesisat AŞşılığ sertifikası veren Mesleki ve Teknik AŞşık Okuluâœdur. Kaynak: A¼ [1] Evaluating Digital Distance Learning Programs and Activities: Studies, Practices, and Recommendations, World Bank Institute of the World Bank, A¼ October 2001. A¼

[2] <http://training.ifas.ufl.edu/deft/develop/tech.htm>

Türkiye Bilim Vakfı 2003 yılında hazırlanan E-Öğrenme Kılavuzu

Salih Gökçe, "Eğitimi İbirlili Ekiplerinde Öğrenenlerin Sorun Çözerek Öğrenmeyle İlgili Tutum ve Görüşleri", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst., Uzaktan Eğitim A.B.D., 2007 (Yüksek Lisans Tezi)

Â